

Б.Л. Кирилюк, здобувач

І.В. Супрунова, к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІК ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ

Розглянуто актуальні напрямки формування інформаційно-комунікативної системи в частині запасів як найбільш значущої складової активу підприємств. Інформаційно-комунікативна система підприємства забезпечує рух інформації між учасниками за рахунок інформаційних каналів, послідовності та направленості передачі інформації конкретним суб'єктам відповідно до поставлених завдань. Розкрито сутність та місце облікової політики в частині складової інформаційно-комунікативної системи. Запропоновано напрямки вдосконалення інформаційного забезпечення щодо запасів підприємства, що реалізуються шляхом покращання облікової політики через зазначення типу комунікаційної системи, шляхів забезпечення зворотного зв'язку, формування інформаційних каналів, виявлення заходів щодо уникнення інформаційного шуму з метою виключення інформаційних загроз. Отримані результати дослідження та наведені в статті пропозиції дозволяють при подальших дослідженнях розробити комплексну інформаційно-комунікативну систему в частині запасів, що, враховуючи їх характерні особливості, дозволить покращити інформаційне інтерсередовище підприємства та якість прийнятих на його основі рішень.

Ключові слова: документооборот; запаси підприємства; інформаційні потоки; інформаційне інтерсередовище підприємства; інформаційно-комунікативна система; облікова інформація; облікова політика; система управління.

Постановка проблеми. Інформаційне забезпечення підприємства відіграє найважливішу роль та є визначальним фактором його ефективної діяльності в сучасних умовах. Інформаційно-комунікативна система забезпечує передачу інформації між учасниками за рахунок інформаційних каналів, послідовності та направленості передачі інформації конкретним суб'єктам відповідно до поставлених завдань.

Існування облікової політики на підприємстві реалізує бачення бухгалтерського обліку окремого підприємства, що формує його індивідуальну облікову інформаційну модель, визначає як інформаційну наповненість, так і фінансовий результат, оскільки впливає на собівартість продукції, загальні показники фінансового стану. Крім того, існуючі проблеми щодо обліку запасів та необхідність отримання оперативної інформації щодо наявності та використання запасів актуалізує питання вдосконалення інформаційно-комунікативної системи підприємства.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні облікової політики щодо запасів як складової інформаційно-комунікативної системи підприємства, що дозволить задовільнити інформаційні запити управління з питань формування та використання запасів на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інформаційно-комунікативну систему підприємства, питання її формування та проектування розглядають дослідники: А.С. Крутова [5], О.А. Лаговська [6], Т.Пацкун [9]. Загальні питання облікової політики, в частині запасів зокрема, знайшли відображення у працях: В.Гурочкіна [2], Т.І. Єфіменко [3], М.О. Кравець та І.В. Олініченко [4], Ю.О. Леонова [7], Г.М. Лучик [8], О.С. Пирожок та В.В. Войчишина [10], А.О. Пашніна [12], А.Ю. Пить [11], Н.Л. Правдюк [13], О.А. Чабанюк [14]. Глобалізаційні трансформації та економічну безпеку, інформаційні загрози досліджує Н.О. Бабіна [1]. Однак, недослідженими питаннями залишається комплексний розгляд облікової політики як складової інформаційно-комунікативної системи. Це актуалізує необхідність обґрунтування облікової політики, зокрема в частині запасів, як складової інформаційно-комунікативної системи на підприємстві задля формування обліково-аналітичної інформації для системи управління щодо даного об'єкта.

Викладення основного матеріалу. Комунікація на підприємстві означає процес передавання інформації відповідними каналами визначеним користувачам. Проектування інформаційно-комунікативної системи має враховувати ряд вимог: наявність відправника інформації та одержувача, швидкість передачі, спроможність системи долати інформаційні бар'єри тощо.

Одним із комунікативних засобів інформаційної економіки є бухгалтерський облік, що посідає чільне місце в організації збору та передачі інформації. Саме в обліку проявляється неподільність інформації як предмета, засобу і результату праці, основи формування і структуризації та виведення матеріального світу із хаосу, він є специфічним засобом регулювання в просторі та часі інформаційних систем [13].

Отже, бухгалтерський облік виконує важливу функцію – інформаційну, оскільки формує дані про діяльність суб'єкта господарювання, що в подальшому стають основою для прийняття управлінських рішень зовнішніх та внутрішніх користувачів. Місце та роль бухгалтерського обліку в частині формування інформаційно-комунікативної системи підприємства є пріоритетним, однак вимагає конкретних дій для максимальної оперативності формування даних, що є вимогою сучасних умов. В такому напрямку доцільно впроваджувати системи для збору та обробки інформації, а також розглядати використання спеціалізованих комп'ютерних систем, на основі яких можна приймати управлінські рішення.

Як зазначає Т.Пацкун, на підприємствах існують різні системи прийняття та полегшення управлінських рішень, які активно сприяють комунікативному процесу, а саме:

1. управлінська інформаційна система – це комп'ютерна інформаційна система, що постачає інформацію, збирає дані, систематизує їх у формі, зручній для роботи менеджерів відповідних функціональних відділів і забезпечує їх нею. Система орієнтована на поточні, операційні напрямки діяльності і важлива в плануванні, прийнятті рішень, контролюванні. Як правило, система підсумовує інформацію з операційно-виконавчих систем для підготовки поточних звітів, що використовуються менеджерами для оперативного керування процесами.

2. система підтримки рішень (СПР) – комп'ютерна інформаційна система, яка підтримує процес прийняття управлінських рішень в ситуаціях, які не досить добре структуровані. Такі системи роблять спробу спрямувати процес прийняття рішень у правильне русло з допомогою спеціальних прийомів, які допомагають аналізувати ситуацію, зокрема, у програмі закладені тенденції та закономірності зміни ринкових

цін під впливом дій конкурентів, інфляційних процесів, сезонних коливань тощо. СПР дозволяє підрахувати обсяги продажу і прибутки на кожен рівень можливого підвищення цін, на основі чого можна прийняти рішення. Спеціалізованим типом інформаційної системи підтримки рішень, який знаходить все більше використання, є експертна система – це комп'ютерна система, яка використовує реальні знання експерта для вирішення спеціальних проблем [9].

Інформація щодо стану та використання запасів підприємства залежить від правильності організації документообороту, оскільки реєстрація даних у документах визначає швидкість та якість інформації. Документальне оформлення операцій щодо запасів залежить від потреб для яких вони відпускаються: систематично на виробничі потреби чи епізодично в цехи та відділи для адміністративних чи інших потреб. Основними документами є: акт отримання, лімітно-забірна картка, накладна на відпуск ТМЦ, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення), податкова накладна, прибутковий ордер, рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна [14, С. 389].

Зміни структури та змісту фінансової звітності відповідно до П(С)БО та НП(С)БО свідчить про зміну методики й укрупнення та перегрупування окремих статей звітності. Головною перевагою реформування є альтернативність вибору підприємством методу відображення статей, вибір та включення до звітності окремих статей із загального переліку. Однак, на думку Ю.О. Леонової, додатково до звітної форми Баланс (Звіт про фінансовий стан) необхідно додавати аналітичні дані про склад запасів, адже наявна інформація не дає можливості користувачам звітності отримати об'єктивну інформацію про їх стан [7, С. 1258].

Відомо, що запаси відіграють важливу роль у здійсненні господарської діяльності підприємства, однак різноманітність їх видів за структурою, напрямками формування та застосування на підприємстві зумовлюють необхідність прогнозування, планування та контролю. Інформаційні запити управління щодо запасів підприємств різняться залежно від виду підприємства, основні з них наведено в таблиці 1.

Інформаційні запити управління щодо запасів підприємства

Вид підприємства	Інформаційний запит
Приватні підприємці, малі підприємства	Порядок визнання запасів активами, класифікація запасів, формування первісної вартості, випуск у виробництво та інші види вибуття, особливості відображення запасів в умовах спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності
Середні та великі підприємства, корпорації	Порядок визнання запасів активами, класифікація запасів, номенклатура запасів, формування первісної вартості, випуск у виробництво та інші види вибуття, структура складського господарства, складський облік

Отже, спільними для різних видів підприємств є визнання запасів активами, класифікація запасів, формування та використання на підприємстві. Складське господарство і складський облік властиві для великих підприємств і корпорацій, в той час як для малих підприємств характерні особливості відображення запасів в умовах спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Таким чином, впровадження інформаційних технологій в управлінні запасами підприємства є ключовим завданням для керівництва підприємств, оскільки це зумовлено тим, що запаси є основою операційного процесу та складають значну питому вагу в структурі активу, характеризуються різними напрямками формування та використання на підприємстві. Так, вивчаючи напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві, М.О. Кравець, І.В. Олініченко такими зазначають:

1. підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

2. удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не лише від вдосконалення внутрішньо-господарської діяльності в цілому, а і від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності;

3. узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

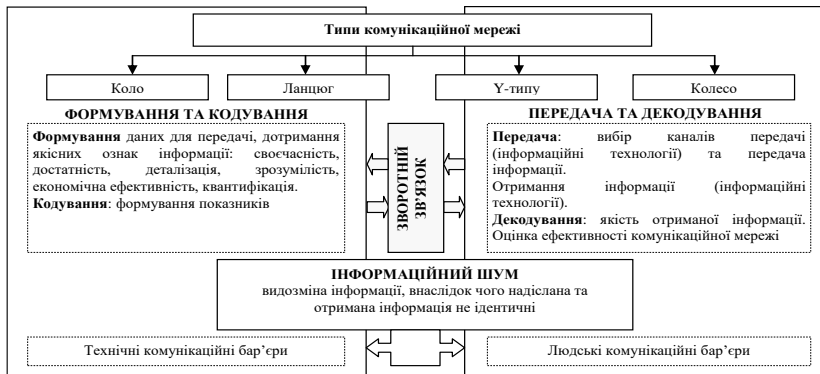
4. обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

5. чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів) [4].

Вивчаючи принципи організації інформаційних систем А.С. Крутова зазначає, що сучасна інформаційна система може утримувати великі обсяги інформаційних ресурсів, а система управління навпаки має утримувати у достатньому обсязі та зручному вигляді лише релевантну інформацію. Система обліку завдяки оптимізації методів групування та обробки інформації здатна відсіяти інформаційний шум [5, С. 108].

Таким чином, організація комунікативного процесу на підприємстві передбачає використання інформаційних технологій, які сприятимуть формуванню та передачі управлінської інформації відповідним користувачам. Особливості організації комунікативного процесу на підприємстві систематизовано на рисунку 1.

Отже, для кожної з зазначених типів комунікаційної мережі характерне формування та кодування, передача та декодування, що у цілому ставить завданнями швидку передачу якісної інформації. Однак у процесі можливе виникнення інформаційного шуму, що є перешкодою передачі між учасниками процесу. Інформаційний шум може виникати у зв'язку з технічними бар'єрами, так і людськими.

Довідка: сформовано автором на основі досліджень О.А. Лаговської [6]

Рис. 1. Організація комунікативного процесу на підприємстві та її складові

Так, вивчаючи глобалізаційні трансформації та економічну безпеку, Н.О. Бабіна зазначає, що інформаційні загрози можуть вчинити згубний (фатальний), середній (помірний) або ж невеликий (слабкий) рівень збитку. В кожному із варіантів важливими є розробка та впровадження превентивних заходів, зокрема політика і практика інформаційної безпеки, рівень доступу до інформації, правильна організація експлуатації наявного програмного забезпечення, уникнення надлишкової, непотрібної і несвоєчасної інформації [1]. Отже, наслідком може бути викривлення інформації, та, враховуючи необхідність прийняття рішень в оперативному режимі в сучасних умовах, ймовірно призведе до негативних наслідків у діяльності підприємства. Правильна організація комунікативного процесу та уникнення інформаційного шуму становлять актуальні завдання для управління.

Досліджуючи облікове забезпечення інформаційного моделювання підприємства Т.І. Єфіменко зазначає, що для реалізації облікового забезпечення інформаційного моделювання, інтерес являє саме властивість комунікативності облікової системи (тобто не ізольована, взаємодіє з середовищем; середовище і система здійснюють один на одного вплив), що утворює її єдність з середовищем, яке водночас

встановлює вимоги і обмеження для неї [3]. Враховуючи зазначене, облікова політика є інструментом організації бухгалтерського обліку на підприємстві та надає можливість створити унікальну інформаційно-комунікативну модель окремого підприємства.

Аналізуючи підходи до трактування даного поняття, В.Гурочкіна зазначає, що облікова політика є сукупністю можливих принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством з метою раціоналізації та спрощення облікового процесу для складання та подання фінансової звітності [2]. Визначаючи роль облікової політики на підприємстві та вимоги до неї, О.С. Пирожок, В.В. Войчишина вказують, що формування облікової політики має бути орієнтовано на прийняття управлінських рішень щодо розподілу та ефективного використання наявних ресурсів і отримання фінансових результатів, що в результаті надасть змогу вибирати ефективну схему для ведення бухгалтерського та податкового обліку, знижувати фінансові і податкові ризики, оптимізувати схему оподаткування, що в підсумку забезпечить належну ефективність, прийнятих економічних рішень і господарської діяльності підприємства [10, С. 32]. Тобто, виходячи з облікової інформації, можна прогнозувати показники розвитку, виявити ризики і утворити резерви підвищення ефективності виробництва [11].

Як зазначає Г.М. Лучик, структура облікової політики визначається через чотири основні рівні: управлінський – запити системи управління у розрізі фінансових і нефінансових показників, прогнозних стратегічних показників, бюджетування та контролю за ресурсами; технічний – містить визначення первинних документів, облікових реєстрів, розробку робочого плану рахунків; методологічний – визначення форм, методів і способів ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку на підприємстві; організаційний – розподіл обов'язків між працівниками, відповідальними за ведення бухгалтерського обліку [8].

Основні елементи облікової політики щодо запасів на підприємствах регламентовані Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», Методичними

рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів та Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Основні елементи облікової політики щодо запасів

Елементи облікової політики	Альтернативний варіанти
Одиниця обліку запасів	<ul style="list-style-type: none"> – найменування; – однорідна група (вид)
Метод обліку транспортно-заготівельних витрат	<ul style="list-style-type: none"> – шляхом, прямого списання транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості одиниці запасів, що придбаваються (за можливості точного розподілу (віднесення); – за середнім відсотком (під час узагальнення суми транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом)
Методи оцінки запасів при їх вибутті	<ul style="list-style-type: none"> – ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; – середньозваженої собівартості; – собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); – нормативних витрат; – ціни продажу
База розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів	<ul style="list-style-type: none"> за кількісним критерієм: <ul style="list-style-type: none"> – вага; – об'єм; кількість місць: <ul style="list-style-type: none"> – одиниць; за вартісним критерієм: <ul style="list-style-type: none"> – ціна одиниці запасів

Недосконалість нормативно-правових активів щодо регламентації облікової політики підприємства в цілому, і в частині запасів зокрема, породжує низку суперечливих питань, які виникають під час формуванні облікової політики на практиці. Одним з таких питань є нерозкриття сутності та методики застосування окремих елементів облікової політики, наприклад, не визнаються елементами облікової політики та не розкриваються в нормативних документах альтернативні способи обліку товарних запасів, готової продукції (фактична виробнича собівартість; ціни продажу) та оцінки незавершеного виробництва (за сумою прямих матеріальних витрат; за сумою усіх витрат, за фактичною виробничою собівартістю; за нормативною собівартістю).

Ускладнює процедуру формування облікової політики підприємства відсутність у нормативних документах детальної характеристики сфери застосування, переваг і недоліків альтернативних варіантів для обліку запасів, а також висвітлення ступеня впливу альтернативних прийомів і способів запасів на фінансові результати, оцінку вартості майна та процес прийняття рішень.

Крім того, проблеми, що стосуються побудови раціональної та ефективної облікової політики включають:

1. вибір інформаційної бази: альтернативи застосування методів, процедур, видів, етапів, способів тощо;
2. аналіз користувачів облікової інформації;
3. формування облікової політики з урахуванням складових сталого розвитку;
4. дослідження факторів впливу, що виникають під час складання облікової політики;
5. визначення сфери застосування облікової політики [12, С. 346].

Отже, розвиток облікової політики як складової інформаційно-комунікативної системи підприємства, зокрема в частині запасів, має відповідати актуальним умовам, а наявність облікової політики не має бути лише формальним документом. Побудова інформаційно-комунікативної системи передбачає визначення учасників, каналів передачі інформації, кодування

та декодування, уникнення інформаційного шуму. У зв'язку з цим вважаємо необхідним зазначення в обліковій політиці:

1. типу комунікаційної системи (враховуючи різноманітність запасів за структурою та використанням, актуальним є вибір найоптимальнішого типу комунікаційної системи, а також використання програмного забезпечення з фіксуванням доступу відповідних осіб, уникнення дублювання або надходження неактуальної інформації, ідентифікація можливих факторів впливу);

2. шляхів забезпечення зворотного зв'язку, формування інформаційних каналів (комп'ютеризація бухгалтерського обліку, а також логістичної системи з метою уникнення формування надлишків або дефіциту запасів на складах, контроль вчасного надходження у виробничий процес тощо);

3. заходів щодо мінімізації інформаційного шуму з метою уникнення інформаційних загроз (розробка політики інформаційної безпеки щодо запасів у загальній концепції, використання програмного забезпечення, що забезпечить оперативну передачу інформації без викривлення).

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Інформаційне забезпечення підприємства є визначальним фактором його ефективної діяльності в сучасних умовах. Інформаційно-комунікативна система забезпечує рух інформації між учасниками шляхом інформаційних каналів, послідовності на направленості передачі інформації конкретним суб'єктам відповідно до поставлених завдань. Інформація щодо стану та використання запасів підприємства залежить від правильності організації документообороту, що визначає швидкість та якість переданої інформації.

З урахуванням вище зазначеного вважаємо, що удосконалення облікової політики є важливим завданням для підприємства, що діє у сучасних умовах. Її якісна зміна надасть змогу ефективно організувати процес бухгалтерського обліку як складової комунікативної системи.

Облікова політика щодо запасів має враховувати вибір інформаційної мережі, відповідний тип комунікативної мережі, формування комунікативних каналів передачі інформації, заходи щодо мінімізації та уникнення інформаційного шуму.

Крім того, вдосконалення облікової політики на підприємстві має узгоджуватися з плановими документами задля забезпечення комплексності управлінської системи.

Список використаної літератури:

1. *Бабіна Н.О.* Глобалізаційні трансформації та економічна безпека / *Н.О. Бабіна* // Ефективна економіка. – 2013. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_65.
2. *Гурочкіна В.* Облікова політика в контексті інтеграційних процесів / *В.Гурочкіна* // Інтернет конференція. Науковий клуб «SOPHUS», 17–18 квітня 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_1_2014_04_17_18/oblikova_politika_v_konteksti_integracijnikh_procesiv/51-1-0-876.
3. *Єфіменко Т.І.* Облікове забезпечення інформаційного моделювання підприємства / *Т.І. Єфіменко* // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва / Серія : Економічні науки. – 2014. – № 3. – С. 133–140 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2014_3_18.
4. *Кравець М.О.* Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві / *М.О. Кравець, І.В. Олініченко* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://confcontact.com/2013_04_04_zhv/14_Kravec.htm.
5. *Крутова А.С.* Принципи організації інформаційних систем / *А.С. Крутова* // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 1 (45). – 2011. – С. 104–109.
6. *Лаговська О.А.* Організаційні комунікації в системі управління: обліковий контекст / *О.А. Лаговська* // Міжнародний збірник наукових праць. – Вип. 3 (21). – С. 222–232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

- http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/ptmbo/2011_3_1/25.pdf.
7. *Леонова Ю.О.* Запаси підприємства як об'єкт обліку: сучасний стан та напрями вдосконалення / *Ю.О. Леонова* // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – № 2. – С. 1255–1258 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/299-leonova-yu-o-zapasi-pidприємства-yak-ob-ekt-obliku-suchasnij-stan-ta-napryami-vdoskonalennya>.
 8. *Лучик Г.М.* Облікова політика як інструмент формування обліково-аналітичної інформації в управлінні / *Г.М. Лучик* // Ефективна економіка. – 2015. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4664>.
 9. *Пацкун Т.* Інформаційні технології в управлінні комунікаціями на підприємстві / *Т.Пацун* // Львівський торговельно-економічний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kerivnyk.info/2012/04/patskun.html>.
 10. *Пирожок О.С.* Роль облікової політики на підприємстві та вимоги до неї / *О.С. Пирожок, В.В. Войчишина* // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 1. – С. 28–32 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_7.
 11. *Піть А.Ю.* Інформаційні складові облікової політики підприємства / *А.Ю. Піть* // Sworld. – 17-29 березня, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer38/423.pdf>.
 12. *Пашина А.О.* Облікова політика підприємства як основна складова облікового процесу / *А.О. Пашіна* // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу / Серія : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2015. – Вип. 1. – С. 341–350 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2015_1_24.

13. Правдюк Н.Л. Формування облікової інформації для управління / Н.Л. Правдюк [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_KAND_2008/Economics/26168.doc.htm.
14. Чабанюк О.А. Організація документообігу як засіб удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів / О.А. Чабанюк // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – Вип. 18. – С. 386–391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2011_18_50.

References:

1. Babina, N.O. (2013), “Globalizacijni transformacii' ta ekonomichna bezpeka”, *Efektivna ekonomika*, No. 6, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_65
2. Gurochkina, V. (2014), “Oblikova polityka v konteksti integracijnyh procesiv”, *Proceedings of the Internet conference*, Science Club “SOPHUS”, available at: http://sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_1_2014_04_17_18/oblikova_politika_v_konteksti_integracijnykh_procesiv/51-1-0-876
3. Jefimenko, T.I. (2014), “Oblikove zabezpechennja informacijnogo modeljuvannja pidpryjemstva”, *Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo agrarnogo universytetu im. V.V. Dokuchajeva. Ser.: Ekonomichni nauky*, No. 3, pp. 133–140, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhнау_ekon_2014_3_18
4. Kravec', M.O. and Olinichenko, I.V. (2013), “Suchasni problemy ta naprjamky vdoskonalennja vedennja obliku vyrobnychyh zapasiv na pidpryjemstvi”, available at: http://confcontact.com/2013_04_04_zhv/14_Kravec.htm
5. Krutova, A.S. (2011), “Pryncypy organizacii' informacijnyh system”, *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, No. 1 (45), pp. 104–109.

6. Lagovs'ka, O.A. (2011), “Organizacijni komunikacii' v systemi upravlinnja: oblikovyj kontekst”, *Mizhnarodnyj zbirnyk naukovyh prac'*, No. 3 (21), pp. 222–232, available at: www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/ptmbo/2011_3_1/25.pdf
7. Leonova, Ju.O. (2014), “Zapasy pidpryjemstva jak ob'jekt obliku: suchasnyj stan ta naprjamy vdoskonalennja”, *Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky*, No. 2, pp. 1255–1258, available at: <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/299-leonova-yu-o-zapasi-pidpriemstva-yak-ob-ekt-obliku-suchasnij-stan-ta-napryami-vdoskonalennya>
8. Luchyk, G.M. (2015), “Oblikova polityka jak instrument formuvannja oblikovo-analitychnoi' informacii' v upravlinni”, *Efektynna ekonomika*, № 12, available at: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4664
9. Packun, T. (2012), “Informacijni tehnologii' v upravlinni komunikacijamy na pidpryjemstvi”, *Students'kyj naukovyj visnyk "Kerivnyk.INFO" LTEU*, available at: <http://kerivnyk.info/2012/04/patskun.html>
10. Pyrozhok, O.S. and Vojchyshyna, V.V. (2016), “Rol' oblikovoi' polityky na pidpryjemstvi ta vymogy do nei”, *Nauka j ekonomika*, Vol. 1, pp. 28–32, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_7
11. Pit', A.Ju. (2015), “Informacijni skladovi oblikovoi' polityky pidpryjemstva”, *Proceedings of the Sworld, Modern directions of theoretical and applied researches*, 17–29 March 2015, available at: www.sworld.com.ua/konfer38/423.pdf
12. Pashnina, A.O. (2015), “Oblikova polityka pidpryjemstva jak osnovna skladova oblikovogo procesu”, *Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu*, Vol. 1, pp. 341–350, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2015_1_24
13. Pravdjuk, N.L. (2008), “Formuvannja oblikovoi' informacii' dlja upravlinnja”, available at: www.rusnauka.com/2_KAND_2008/Economics/26168.doc.htm

14. Chabanjuk, O.A. (2011), “Organizacija dokumentoobigu jak zasib udoskonalennja obliku najavnosti ta ruhu vyrobnych zapasiv”, *Finansy, oblik i audyt*, Vol. 18, pp. 386–391, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2011_18_50

КИРИЛЮК Богдан Леонідович – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік запасів в умовах автоматизації бухгалтерського обліку;
- використання математичних моделей та методів в бухгалтерському обліку.

СУПРУНОВА Ірина Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- проблеми оцінки в бухгалтерському обліку;
- організація та методика обліку в банках; економічний розвиток на регіональному та національному рівнях.

Стаття надійшла до редакції 02.08.2016.